

Pradžią>Nagrinėjimas teisme>Civilinės bylos>Kurios šalies teismas kompetentingas?**Kurios šalies teismas kompetentingas?**

Austrija

1 Ar turėčiau kreiptis į bendrosios kompetencijos civilinių bylų teismą, ar į specializuotą teismą (pavyzdžiui, darbo teismą)?

Civilinėse bylose pirmosios instancijos jurisdikcija iš esmės priklauso apylinkių teismams (vok. *Bezirksgerichte*) ir žemių teismams (vok. *Landesgerichte*). Už Vienos ribų apylinkių teismai ir žemių teismai taip pat nagrinėja komercines bylas. Be to, žemių teismai nagrinėja darbo ir socialinės apsaugos teisės aspektų turinčias bylas. Tik Vienoje yra atskiras Komercinių bylų apylinkės teismas, atskiras Komercinis teismas (vok. *Handelsgericht*) ir atskiras Darbo ir socialinės apsaugos teismas (vok. *Arbeits- und Sozialgericht*).

„Teismų organizacinės struktūros“ faktų suvestinėje matyti, kaip dalykinė jurisdikcija padalyta apygardų ir žemių teismams, komercines bylas ir darbo ir socialinės apsaugos teisės aspektų turinčias bylas nagrinėjantiems teismams.

2 Kai byla teisinga bendrosios kompetencijos civilinių bylų teismams (t. y. tokias bylas nagrinėti kompetentingiems teismams), kaip žinoti, į kurį teismą kreiptis?**2.1 Ar bendrosios kompetencijos civilinių bylų teismai skirstomi į žemesnės ir aukštesnės instancijos teismus (pavyzdžiui, apylinkės teismai priskiriami prie žemesnės, o apygardos teismai – prie aukštesnės instancijos teismų) ir jeigu taip, kuris iš jų kompetentingas nagrinėti mano bylą?**

Jurisdikcija teismams iš esmės paskirstyta pagal ieškinio tipą (dalykinė jurisdikcija, vok. *Eigenzuständigkeit*), o kompetencija nagrinėti bylas, kurios nepatenka į apylinkių arba žemių teismų jurisdikciją, priklauso nuo ginčijamos sumos (vok. *Wertzuständigkeit*). Jurisdikcijai pagal ieškinio tipą visada teikiama pirmenybė, palyginti su ginčo suma grindžiama jurisdikcija.

Apylinkių teismų jurisdikcija pagal ieškinio tipą, pavyzdžiui, dauguma atvejų apima šeimos teisę arba nuomos teisę, žemių teismų jurisdikcijai pagal ieškinio tipą priklauso, pavyzdžiui, ginčai pagal Atsakomybės už atominę energetiką įstatymą (vok. *Atomhaftpflichtgesetz*), Administracinių įstaigų atsakomybės įstatymą (vok. *Amtshaftungsgesetz*), Duomenų apsaugos įstatymą (vok. *Datenschutzgesetz*) ir konkurencijos bei autorių teisių teisę. Apylinkių teismų jurisdikcijai, grindžiamai ginčių suma, priklauso bylos, kuriose ginčijama suma yra 15 000 EUR arba mažesnė, o žemių teismų jurisdikcijai, grindžiamai ginčių suma, priklauso bylos, kuriose ginčijama suma yra didesnė nei 15 000 EUR.

2.2 Teritorinis teisingumas (byla teisinga miesto A ar miesto B teismui?)**2.2.1 Bendroji teritorinio teisingumo taisyklė**

Kiekvienas asmuo bendrajai jurisdikcijai priklauso pagal savo asmeninį ryšį su teismo apygarda. Dažniausiai ieškiniai pareiškiama bendrą jurisdikciją atsakovui turinčiame kompetentingame teisme. Fizinio asmens bendrosios jurisdikcijos kompetentingas teismas paprastai priklauso nuo jo nuolatinės gyvenamosios vietos arba įprastinės gyvenamosios vietos, o vienam asmeniui gali būti kompetentingi keli bendrosios jurisdikcijos teismai. Juridinio asmens bendrosios jurisdikcijos kompetentingas teismas paprastai priklauso nuo jo registruotosios būstinės vietos.

2.2.2 Bendrosios taisyklės išimtys**2.2.2.1 Kada galiu pasirinkti, į kurį teismą kreiptis: į atsakovo gyvenamosios vietos teismą (pagal bendrąją taisyklę nustatytą teismą) ar kitą teismą?**

Kai kuriais atvejais ieškiniai gali būti pareiškiama arba atsakovo bendrosios jurisdikcijos kompetentingame teisme, arba galima pasirinkti kitą teismą (pasirenkamoji jurisdikcija). Vien civiliniam procesui Austrijos jurisdikcijos teisėje pripažįstama daugiau negu dvidešimt skirtingų pasirenkamųjų jurisdikcijų, kuriose įvairiais atvejais nagrinėjamos sutartinės ir nesutartinės prievolės, įvairūs nuosavybės teisė grindžiami ieškiniai, taip pat yra procesinio pobūdžio pasirenkamoji jurisdikcija. Pavyzdžiui, tai gali būti prievolės vykdymo vietos arba sąskaitoje faktūroje nurodytos vietos teismas, ginčo objekto buvimo vietos teismas, žalos padarymo vietos teismas arba priešieškinio pareiškimo vietos teismas; taisyklės dėl vietos gali labai skirtis nuo kitų europinės ar kitų valstybių narių nacionalinės teisės jurisdikcijos taisyklių.

Pavyzdžiui, toliau nurodyti kompetentingi teismai pagal Austrijos teisę nagrinėja šiuos ieškinius:

Ieškinius, kylančius iš sutarčių (išskyrus darbo sutartis): ieškiniai dėl sutarties buvimo nustatymo, ieškiniai dėl sutarties vykdymo arba nutraukimo ir ieškiniai dėl žalos už neįvykdytą ar netinkamai įvykdytą sutartį atlyginimo gali būti pareiškiama vietos, kurioje pagal proceso šalių susitarimą atsakovas turėjo įvykdyti sutartį, teisme (prievolės vykdymo vietos teisme). Ta sutartis turi būti įrodyta dokumentiniais įrodymais.

Ieškinius dėl išlaikymo: žr. faktų suvestinę „Ieškiniai dėl išlaikymo. Austrija“.

Ieškinius dėl žalos atlyginimo: ginčai dėl kompensacijų už žalą, padarytą dėl vieno ar daugiau asmenų mirties, sužalojimo ar neteisėto įkalinimo arba už žalą materialiam turtui gali būti nagrinėjami teisme, turinčiame jurisdikciją toje apylinkėje, kurioje buvo padaryta žala (vietos, kurioje įvyko žalą sukėlęs įvykis, teisme). Be to, ieškiniai dėl nusikalstamomis veikomis padarytos žalos atlyginimo gali būti pareiškiama ir teisme, kuriame nagrinėjama kaltinamojo baudžiamoji byla (civilinis ieškinyš baudžiamajoje byloje, vok. *Adhäsionsverfahren*).

Informaciją apie ieškinius dėl santuokos nutraukimo arba prašymus nutraukti santuoką žr. faktų suvestinėje „Santuokos nutraukimas. Austrija“.

Informaciją apie prašymus nustatyti globos teises žr. faktų suvestinėje „Tėvų pareigos. Austrija“.

2.2.2.2 Kada turiu kreiptis ne į atsakovo gyvenamosios vietos teismą (pagal bendrąją taisyklę nustatytą teismą), o į kitą teismą?

Kai kuriais atvejais ieškinyš turi būti pareikštas specialiosios jurisdikcijos kompetentingame teisme, t. y. nei bendrosios jurisdikcijos kompetentingame teisme, nei kurioje nors pasirenkamojoje jurisdikcijoje. Tais atvejais, kai tokios išimtinės jurisdikcijos negalima pakeisti net proceso šalių susitarimu dėl jurisdikcijos (tai turi būti konkrečiai numatyta), vartojama sąvoka „privalomos jurisdikcijos teismas“ (vok. *Zwangsgesicht*). Išimtinė jurisdikcija daugiausia būdinga santuokos ir šeimos teisei, tačiau ne tik jai. Pavyzdžiui, išimtinę jurisdikciją gali turėti santuokos arba registruotos partnerystės ginčams arba paveldėjimo klausimams kompetentingas teismas, o privalomą jurisdikciją gali turėti ginčams dėl obligacijų ar asociacijos ryšių kompetentingas teismas; taisyklės dėl vietos gali labai skirtis nuo kitų europinės ar kitų valstybių narių nacionalinės teisės jurisdikcijos taisyklių.

2.2.2.3 Ar šalys gali pasirinkti teismą, kuris paprastai nebūtų kompetentingas nagrinėti bylą?

Jeigu privaloma jurisdikcija netaikoma (žr. minėtąjį 2.2.2.2 punktą), proceso šalys gali konkrečiai susitarti ginčus spręsti viename ar keliuose nurodytų vietų pirmosios instancijos teismuose arba atvesti teismus, kurie kitu atveju turėtų jurisdikciją. Susitarime turi būti nurodytas konkretus ginčas arba ginčai, kylantys iš tam tikro ginčo ar teisinio santykio. Privalomo oficialaus reikalavimo susitarti dėl jurisdikcijos nėra, tačiau jeigu šis susitarimas per procesą ginčijamas, jį turi būti įmanoma įrodyti dokumentiniais įrodymais.

Sudarydamos susitarimą dėl jurisdikcijos, proceso šalys įgyja galimybę pakeisti teisinę jurisdikciją (grindžiamą dalyku ir (arba) vieta), kuri priešingu atveju būtų taikoma. Toks susitarimas gali būti sudaromas prieš prasidedant procesui arba jo pradžioje. Leidžiama sudaryti susitarimą, kuriuo dalykinė jurisdikcija iš

pirmosios instancijos teismo perduodama apylinkės teismui, jeigu pirmosios instancijos teismas turi jurisdikciją, grindžiamą ginčo suma, taip pat leidžiama pereiti nuo bendrosios prie komercinės jurisdikcijos ir atvirkščiai.

Teritorinę jurisdikciją galima pakeisti, jeigu tai konkrečiai neuždrausta. Jeigu teisės aktuose nurodyta, kad jurisdikcijos pakeisti negalima, taikoma privaloma jurisdikcija. Pavyzdžiui, teritorinės jurisdikcijos negalima pakeisti arba šis pakeitimas gali būti ribojamas, kai jurisdikcija nustatoma pagal Vartotojų apsaugos įstatymo (vok. KSchG) 14 straipsnį, Jurisdikcijos taisyklių (vok. JN) 83a arba 83b straipsnį, Civilinio proceso kodekso (vok. ZPO) 532 straipsnį, Darbo ir socialinės apsaugos teismų įstatymo (vok. ASGG) 9 straipsnį, Pajamų kompensavimo tvarkos (vok. EO) 51 straipsnį arba Bankroto kodekso (vok. IO) 253 straipsnį.

3 Kai byla teisinga specializuotiems teismams, kaip sužinoti, į kurį teismą reikėtų kreiptis?

Tik Vienoje yra specializuoti civiliniai komercinių bylų teismai, t. y. Komercinių bylų apylinkės teismas (vok. *Bezirksgericht für Handelssachen*) ir Vienos komercinis teismas (vok. *Handelsgericht Wien*), taip pat specializuotas civilinis teismas darbo ir socialinės apsaugos aspektų turinčioms byloms, t. y. Vienos darbo ir socialinės apsaugos teismas (vok. *Arbeits- und Sozialgericht Wien*). Visose kitose apylinkėse komercinės bylos ir darbo bei socialinės apsaugos teisės aspektų turinčias bylas nagrinėja bendrosios kompetencijos teismai. Todėl teritorinė jurisdikcija komercinėse bylose ir darbo bei socialinės apsaugos teisės aspektų turinčiose bylose reglamentuojama pagal bendrąsias civilinio proceso taisykles.

Paskutinis naujinimas: 05/06/2023

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.